

Informe

Gràcia 2015

www.elpanoramic.org

Observatori
del Tercer Sector

FUNDACIÓ
PERE TARRÉS

FUNDACIÓ
FERRER I GUÀRDIA

Obra Social "la Caixa"

Amb el suport de:

Generalitat
de Catalunya

Autors/es: Laura Chipre, Montse Fernández i Pau Vidal.

Maig 2016

Índex

1. Presentació	4
2. El Panoràmic	6
3. Resum executiu.....	9
4. Les organitzacions de Gràcia.....	11
5. Les persones.....	19
6. Els recursos econòmics	30
7. Espais i equipaments	37
8. Reptes de futur.....	43
9. Annexos	51

1. Presentació

Les associacions són el motor de Barcelona i del país. Ho són quantitativament però, també, qualitativament pel seu compromís pel benestar de la ciutadania en tots els àmbits, des del nivell més local fins al més global. Són, doncs, un actiu que cal fomentar i donar suport per tal que sigui el propi teixit associatiu qui pugui anar construint, dia a dia, el seu creixement.

Però es tracta d'un sector molt divers i difícil de copsar en dades. Per això, des de les mateixes associacions s'ha generat l'impuls necessari per aconseguir dades reals i exhaustives. El resultat d'aquest impuls és **El Panoràmic**, un projecte que vol donar resposta a la necessitat d'obtenir dades reals sobre el sector.

Aquesta nova edició permet analitzar com evoluciona el teixit associatiu de Barcelona i aprofundir en la realitat associativa dels 10 districtes, així com la consolidació de les tendències que obteníem el 2014. Amb aquestes dades podrem veure més clarament quins aspectes cal millorar i quins ja estan progressant adequadament i, per tant, corregir periòdicament les actuacions de suport al teixit associatiu que es realitzen des de diferents agents, a més d'oferir una recerca potent sobre el sector al món acadèmic, mitjans de comunicació i societat en general.

Torre Jussana continua publicant aquesta segona edició del Panoràmic dins els Dossiers Barcelona Associacions, una col·lecció pensada per publicar estudis, informes i reflexions sobre el sector associatiu a Barcelona. En aquesta ocasió en format electrònic, el qual també podreu consultar des de l'aplicació que s'ha creat per aprofundir en les dades recollides i treure'n la màxima utilitat. Esperem que aquest esforç es concreti en més coneixement i ajudi a la millora de les vostres organitzacions, territoris i àmbits d'actuació. Bona feina!

Gala Pin

Regidora de Participació i Districtes de l'Ajuntament de Barcelona

Alfons Tiñena

President del Consell d'Associacions de Barcelona

2. El Panoràmic

Coneixement

La generació de dades contribueix a identificar temes de millora i posar llum sobre les percepcions. El coneixement ajuda a fer-se més forts

Visibilitat

Les xifres de dimensió i la informació sobre les activitats que es realitzen donen visibilitat davant la societat a un sector del qual sovint no hi ha dades

Reconeixement

La informació objectiva contribueix al reconeixement social de la feina que es realitza i els valors que es promouen en el camí cap a la transformació social

Incidència política

A partir de preguntes sobre el posicionament del sector es contribueix a la millora de les accions d'incidència política

Dimensió

Les entitats formen part de la vida del país però cal contextualitzar-les per tal de saber quin lloc ocupen a la societat

El Panoràmic treballa des dels valors de sector tot innovant el procés de recerca. Els elements metodològics d'innovació són:

Col·laboració

Les entitats impulsores uneixen representativitat, experiència i capacitat d'execució. En el Panoràmic no hi ha una empresa consultora que fa un encàrrec.

Participació

Hi ha grups de treball per definir necessitats, el qüestionari s'elabora de forma participativa i es treballa en transparència.

Proximitat

El treball de camp s'estructura des d'entitats de l'entorn que es responsabilitzen d'aconseguir les respostes a la seva zona.

Open data

Les dades es comparteixen amb centres d'investigació, entitats de segon nivell, universitats, administracions, etc. perquè facin noves explotacions i reflexions.

Eficiència

Al segle XXI la tecnologia ha canviat la manera de fer investigació social i hem incorporat novetats com els qüestionaris electrònics i un aplicatiu personalitzat. Cada euro és aprofitat al màxim i a més millora l'optimització a cada edició anual.

Adequació

Les organitzacions de la societat civil són diverses en molts aspectes: activitat, forma d'organitzar-se, comunitat, destinataris, etc. El qüestionari compta amb més de 80 itineraris de resposta diferents.

Transversalitat

Des dels seus inicis el Panoràmic ha tingut un plantejament transversal amb la participació d'organitzacions de tots els àmbits, la qual cosa facilita la comparabilitat i el coneixement agregat.

3. Resum executiu

- Gràcia és el segon districte per taxa associativa de la ciutat, només superat per Ciutat Vella. S'estima que hi ha 1 associació per cada 251 habitants.
- Les dones participen més que els homes en les associacions gracenques. A les assemblees el 61% de les persones participants són dones i a les juntes les dones representen el 52%. Pel que fa als càrrecs de presidència la xifra es redueix fins al 47% (que és 10 punts superior a la proporció de conjunt de la ciutat).
- El 75% de les d'entitats de Gràcia compten amb persones voluntàries i el 53% amb personal remunerat.
- El 46% de les organitzacions del districte van tenir uns ingressos iguals o inferiors a 15.000 euros en 2014.
- La principal font de finançament de les entitats són els recursos públics, els quals representen el 85% del total.
- El 63% de les entitats del districte estan satisfetes amb els espais, equipaments i/o instal·lacions que utilitzen o dels quals disposen.
- Les prioritats en el dia a dia per a les organitzacions de Gràcia es concreten en la diversificació de les fonts de finançament, la millora de la comunicació i la difusió i, l'ampliació de la base social.

4. Les organitzacions de Gràcia

Gràcia és el districte sisè de Barcelona i està format pels barris de la Vila de Gràcia, el Camp d'en Grassot i Nova Gràcia, la Salut, el Coll i Vallcarca i Penitents. Inicialment va néixer com a vila independent annexionada a la ciutat de Barcelona però amb el creixement de la ciutat ha acabat integrada com un districte més. Potser degut a aquest passat propi té una identitat marcada i alguns trets distintius, entre els quals es troben les festes de Gràcia, reconegudes arreu de la ciutat i que compten amb la participació dels veïns i veïnes que s'organitzen a través de comissions i associacions del barri.

Es tracta d'un dels districtes on es dona una concentració d'entitats. De fet, s'estima que hi ha un total de 481 associacions, la qual cosa equival al 10% del total de ciutat. La relació del nombre d'organitzacions per habitant s'estableix 1 associació per cada 251 habitants.

Esquema 1 Associacionisme a Gràcia

480 associacions

**1
associació
per cada
251
habitants**

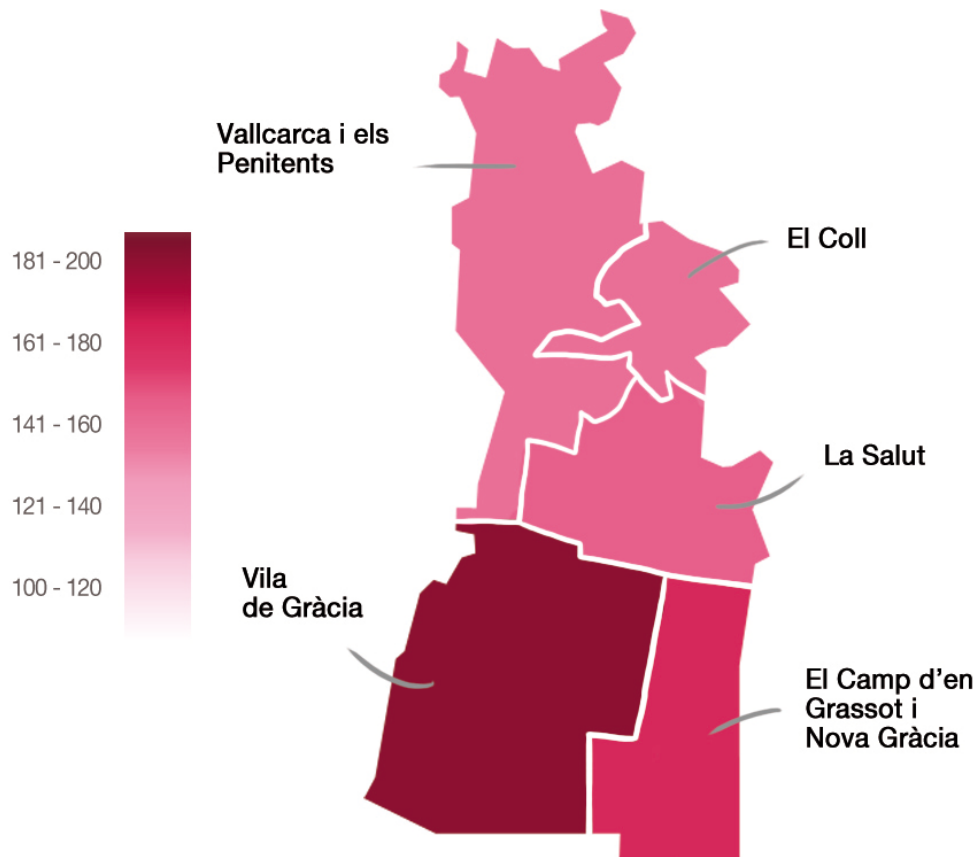
 7% habitants de la ciutat

 10% associacions de la ciutat

S'ha volgut analitzar territorialment el desenvolupament d'activitats. Els resultats del Panoràmic mostren que dels quatre barris que conformen el districte, la Vila de Gràcia és on es concentra l'activitat de les entitats, seguida pel Camp d'en Grassot i Nova Gràcia. Cal tenir en compte que Gràcia és un districte de gran

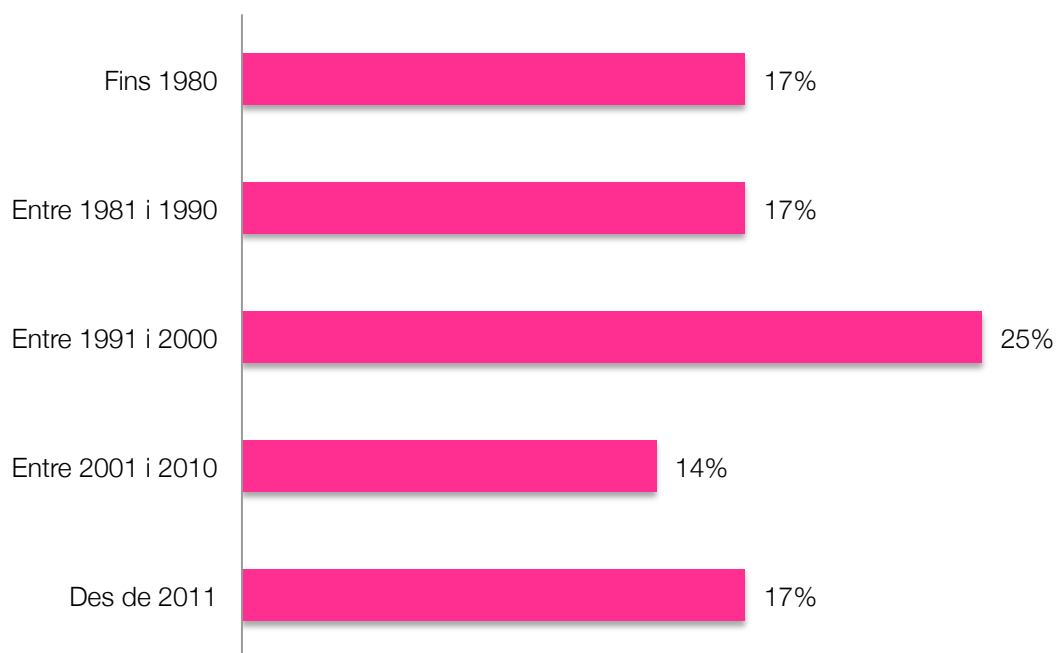
afluència, fet que fa que entitats d'altres territoris realitzin activitats en aquest districte.

Mapa 1 Associacions de la ciutat que han desenvolupat activitats als barris de Gràcia

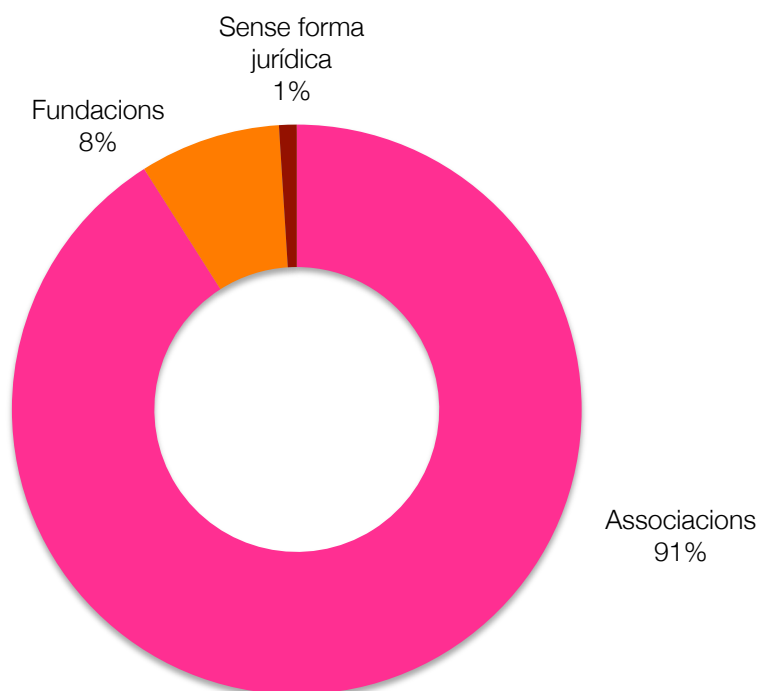
L'any de constitució de les entitats de Gràcia es concentra en els anys 90, de fet 1 de cada 4 organitzacions va ser creada en aquella dècada. En els períodes anteriors i posteriors sembla que es dona un equilibri en la creació d'entitats. Així abans de la dècada dels noranta van néixer prop del 35% de les entitats i el 31% va néixer a partir del segle XXI. Aquestes xifres dibuixen un teixit associatiu relativament jove però més consolidat que el del conjunt de la ciutat on les entitats nascudes en l'actual segle suposen el 40% del total.

Gràfic 1 Any de constitució de les entitats de Gràcia

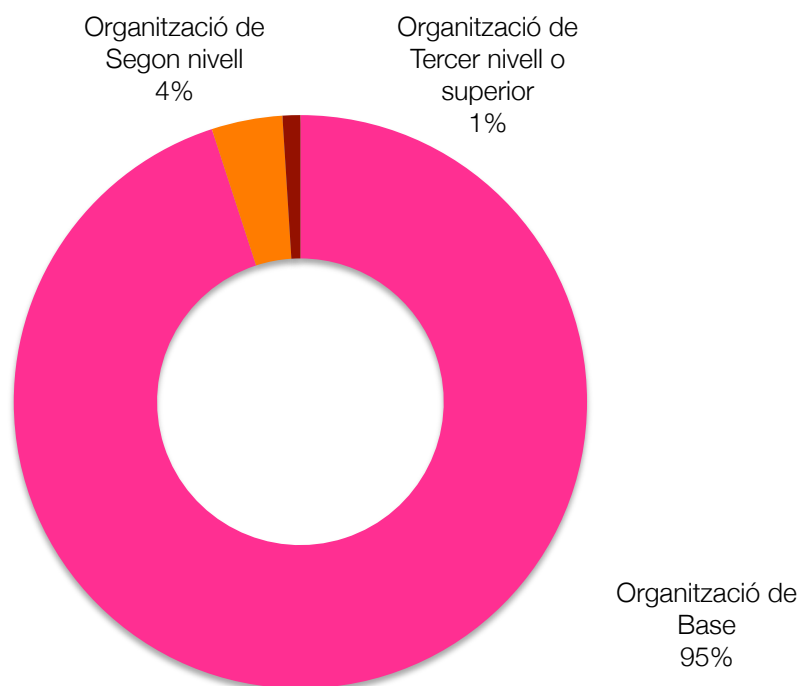
El 91% de les entitats de Gràcia participants en el Panoràmic tenen la forma jurídica d'associació, federació o club esportiu. Aquesta xifra pot estar lleugerament sobrerepresentada respecte altres formes jurídiques com són les fundacions i les cooperatives no lucratives. S'estima que en el conjunt de la ciutat les associacions representen el 85% de les entitats no lucratives.

Gràfic 2 Forma jurídica de les organitzacions de Gràcia analitzades

Les entitats poden ser de base, i agrupar a persones, o de segon nivell o superior, i agrupar altres entitats. El 95% de les entitats del districte participants en l'enquesta són de base i el 5% de segon nivell o superior.

Gràfic 3 Nivell de l'organització

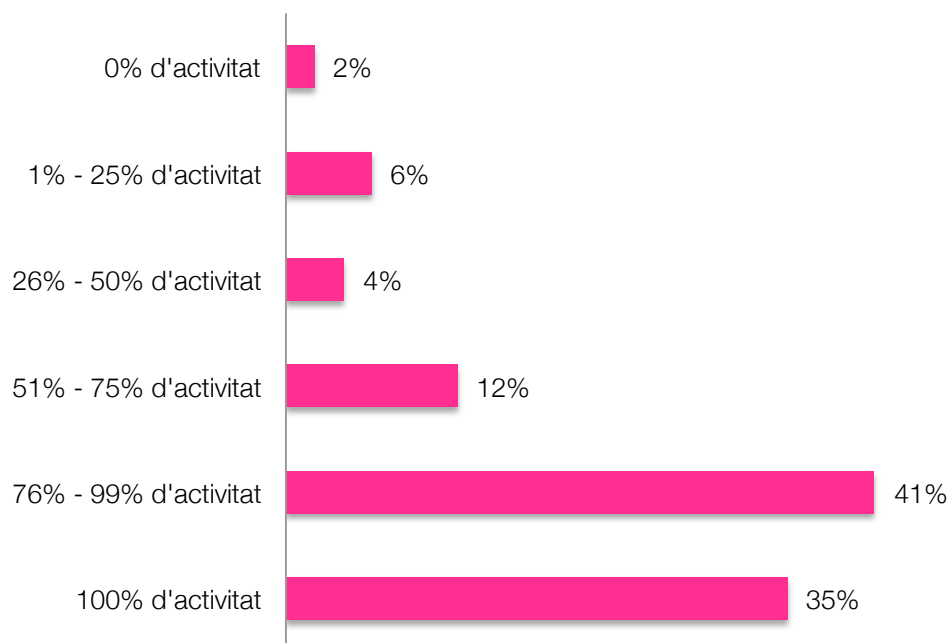

Les organitzacions gracenques concentren la seva activitat a la mateixa ciutat. En concret, 3 de cada 4 entitats afirma realitzar entre el 76% i el 100% de la seva activitat en Barcelona. De l'anàlisi de les preguntes obertes es desprèn que en la seva majoria les activitats es desenvolupen al mateix districte.

“La majoria d’activitats les realitzem a la Vila de Gràcia, perquè allà és on tenim la seu... Però també fem activitats a altres zones de Gràcia... També fem activitats a Barcelona quan actuem a la Mercè...”

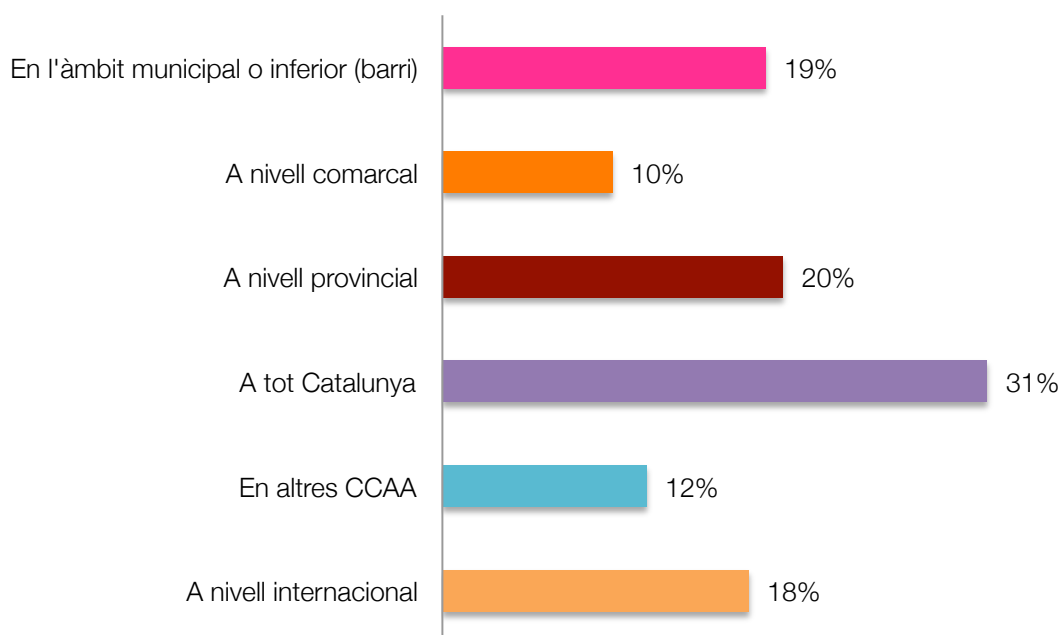
Extret de les preguntes obertes

Gràfic 4 Percentatge d'activitat a la ciutat de Barcelona

Entre les entitats que realitzen una part de l'activitat fora de Barcelona, el 19% la du a terme en altres municipis, un 31% desenvolupen l'activitat en l'àmbit català i al 18% realitzen actuacions a escala internacional.

Gràfic 5 Àmbit territorial d'actuació de les entitats (pregunta multi-resposta). Només per a entitats <100% d'activitat a Barcelona.

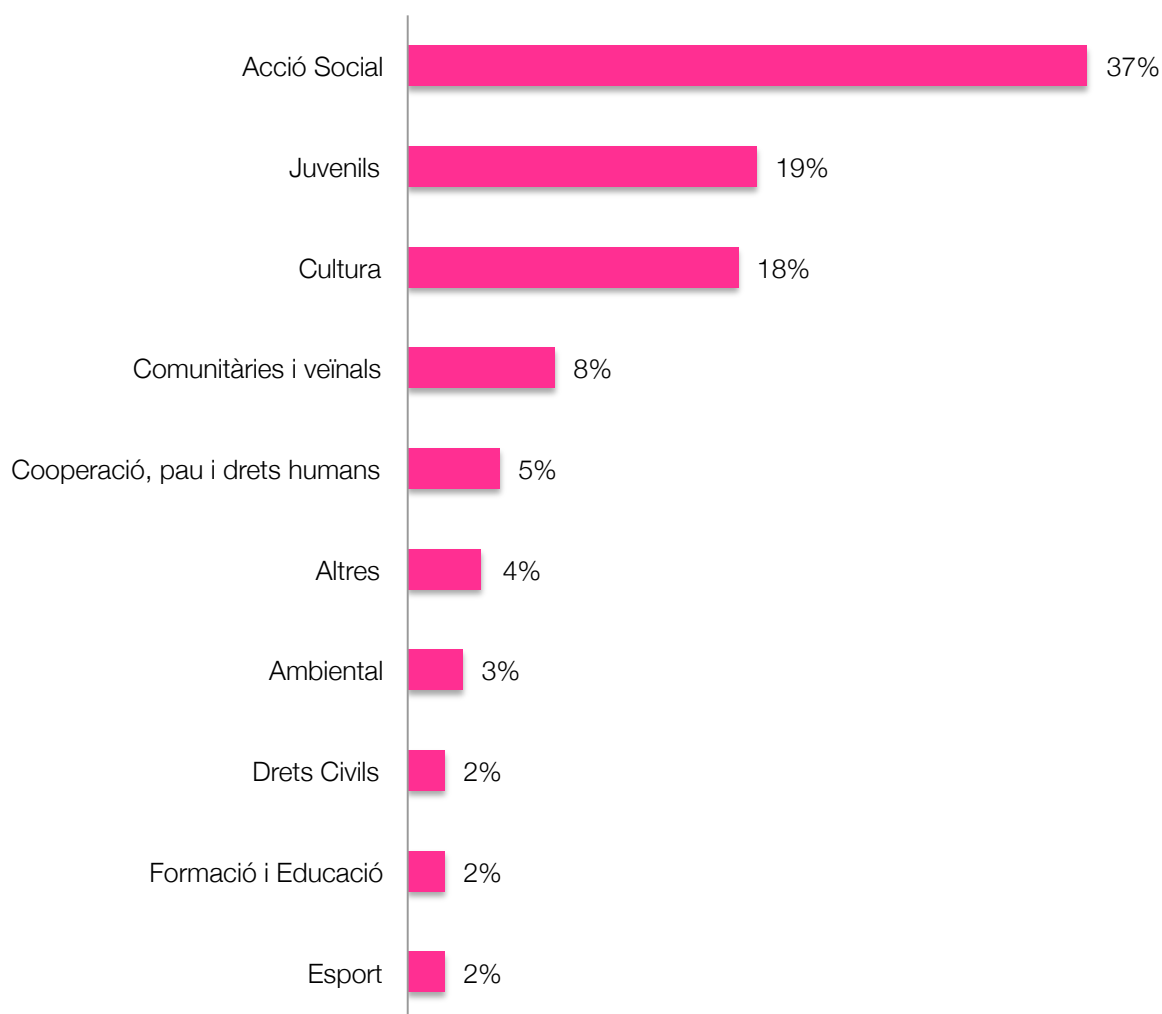

En relació a l'àmbit d'actuació principal, al districte predomina el de l'acció social amb un 39% que el consideren com el seu àmbit prioritari. Aquests resultats es troben alineats amb els del conjunt de la ciutat. A Barcelona, el 26% de les associacions són de l'àmbit social i el 22% del cultural, sent els sectors que agrupen major nombre d'organitzacions. A Gràcia, les entitats culturals també tenen una presència marcada al districte i representen el 18% de les entitats. Les entitats juvenils també tenen força pes al districte -19% del total-.

Per a la construcció del mapa d'àmbits en alguns casos s'ha hagut de destriar el que es considera l'àmbit prioritari encara que aquest no necessàriament és l'únic. A tall d'exemple, una AMPA s'ha ubicat en l'àmbit de formació i educació encara que aquesta desenvolupi activitats esportives en l'escola. Aquest exercici d'identificació posa de manifest la riquesa i transversalitat del món no lucratiu.

Gràfic 6 Àmbit d'actuació prioritari de les entitats de base

“Som un moviment veïnal que engloba moltes activitats diverses”

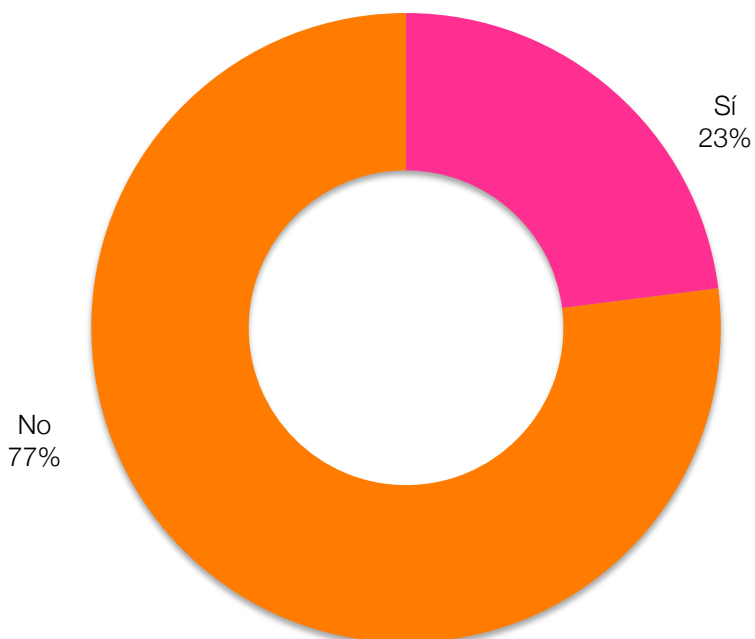
Extret de les preguntes obertes

“Fem projectes de sensibilització, inclusivament, de suport a les famílies, etc.”

Extret de les preguntes obertes

Pel que fa als valors que inspiren les organitzacions, pràcticament 1 de cada 4 entitats del districte afirma tenir valors religiosos. Aquesta proporció és superior a la del conjunt de la ciutat –que és del 17%-. Entre les confessions predominants destaca, com sembla lògic, l'església catòlica i en menor mesura les esglésies evangèliques -protestants-.

Gràfic 7 Entitats inspirades en valors religiosos

(Inspiració en valors religiosos) “en la base fundacional... la nostra entitat és laica però vinculada a l'església protestant”

Extret de les preguntes obertes

5. Les persones

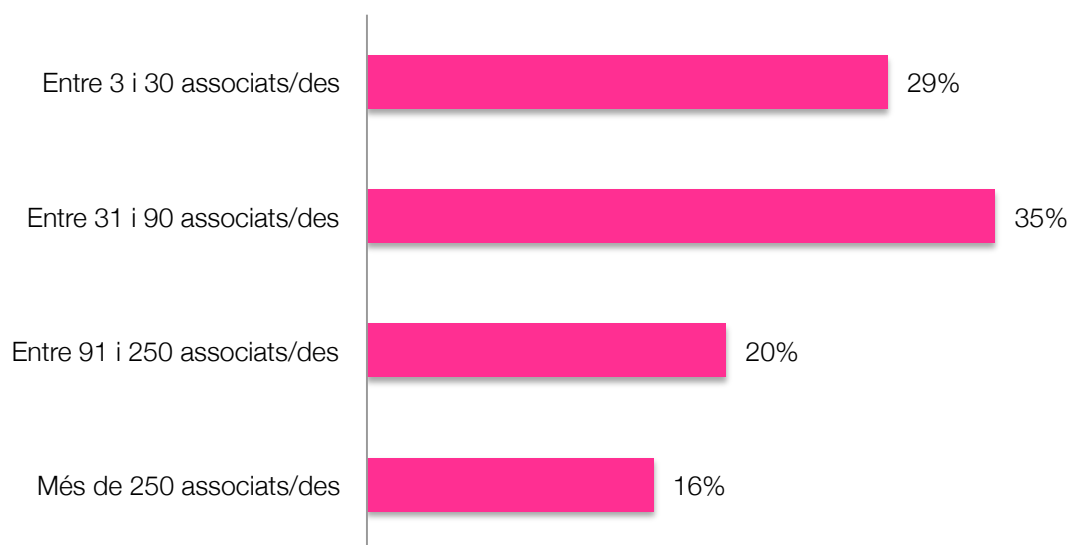
5.1. Persones sòcies

Les entitats poden comptar amb diferents formes de participació, amb persones associades, voluntàries, col·laboradores, destinatàries de les activitats, etc. En conjunt, es tracta de ciutadania activa que s'implica, a través de les organitzacions, per aconseguir uns objectius comuns.

Les persones associades donen sentit a un model organitzatiu i són l'element indispensable de la vida associativa. El Panoràmic aporta informació sobre aquest col·lectiu. Una de les primeres dades que s'analitzen és la grandària de les associacions en funció de les persones associades que en formen part. S'han establert 4 grups per analitzar el nombre de persones sòcies de les entitats: d'entre 3 i 30 persones associades, d'entre 31 i 90, d'entre 91 i 250 i de més de 250 (aquests grups s'han establert fent un arrodoniment a partir dels quartils).

La distribució per trams mostra que predominen les entitats que comptem amb entre 31 i 90 persones associades -35%-. Si es comparen els resultats amb els del conjunt de la ciutat, s'observa com a Gràcia hi ha més entitats en aquesta franja, ja que per al conjunt de la ciutat és del 23%. En canvi, el districte presenta menys entitats amb més de 250 persones associades -16% a Gràcia i 22% al conjunt de la ciutat-.

Gràfic 8 Associacions segons el nombre de persones associades (per trams)

Per tal de poder analitzar com s'impliquen les persones sòcies en el dia a dia de l'organització, s'han establert tres nivells de participació. El nivell A fa referència al grau més alt d'implicació i el C al més baix.

Nivell A

Assistència a les assemblees, participació continuada en les activitats, col·laboració en l'organització d'aquestes, assumptió de responsabilitats en l'associació i, si és el cas, pagament de quota d'associat/da.

Nivell B

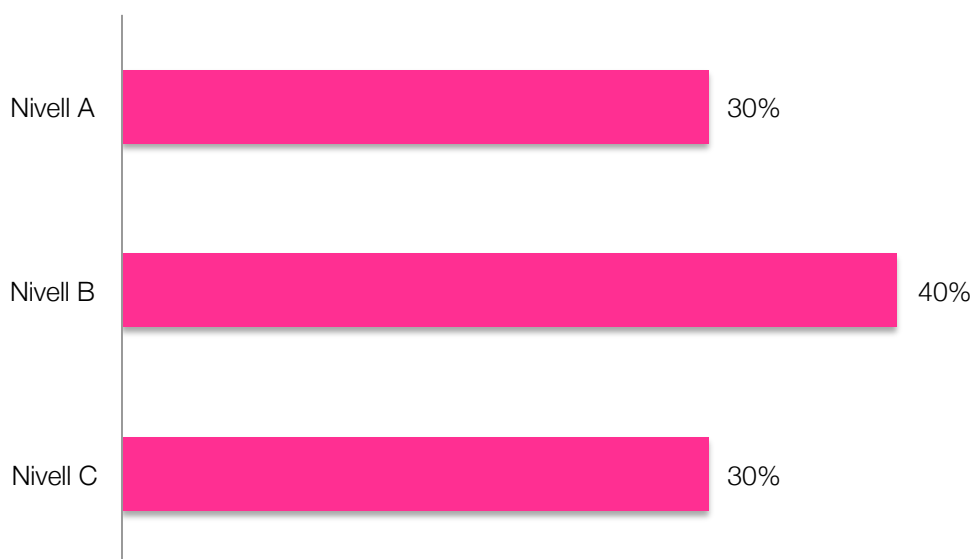
Assistència a les assemblees, participació puntual en les activitats organitzades per l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

Nivell C

Participació puntual en les activitats de l'associació i, si és el cas, pagament de la quota d'associat/da.

El 40% de les persones associades tenen un nivell d'implicació B mentre que els graus d'implicació A i C compten amb el 30% de persones associades respectivament.

Gràfic 9 Persones associades segons nivells d'implicació

5.2. L'assemblea i la junta directiva

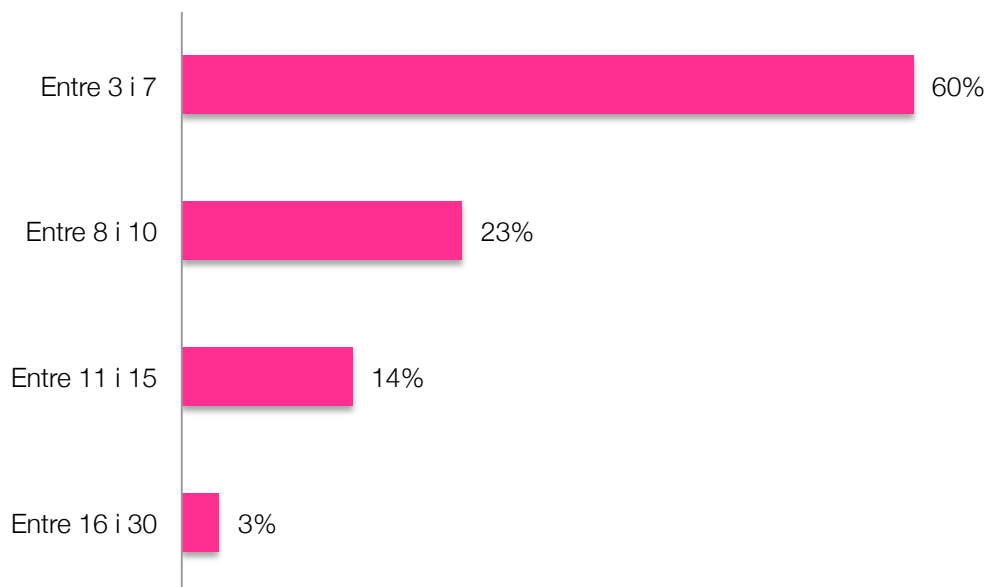
Les associacions compten amb dos òrgans per a la presa de decisions, l'assemblea és el màxim òrgan sobirà, la qual pot delegar en la junta directiva. Pel que fa la participació en l'assemblea, en 6 de cada 10 hi participen entre 11 i 50 associats/des. En el 22% de les entitats la participació és d'entre 3 i 10 persones i en el 18% restant se supera les 50 persones.

Gràfic 10 Total persones participants a la darrera assemblea de 2014

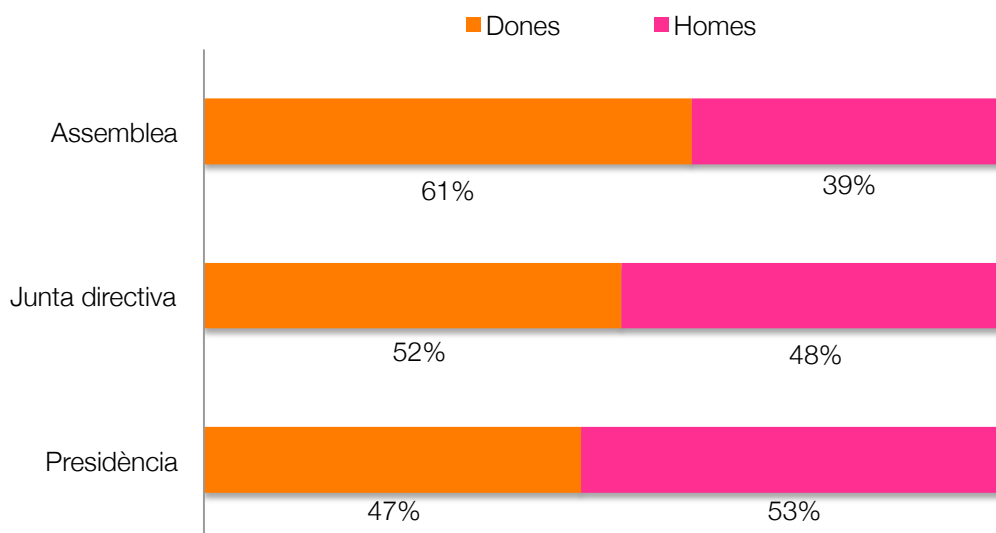
L'anàlisi de la composició de les juntes mostra que 6 de cada 10 estan formades per entre 3 i 7 persones i en menor mesura -23% juntes d'entre 8 i 10 membres.

Gràfic 11 Nombre de persones que formen la junta directiva (per trams)

La participació de dones i homes varia en assemblees, juntes i en el càrrec de presidència. S'observa una tendència a l'equilibri en la participació que oscil·la en tots 3 casos dins d'una forquilla d'entre el 40%-60%, encara que hi ha diferències segons l'òrgan. A les assemblees les dones representen el 61% de la participació. La xifra en el cas de les juntes es redueix en 9 punts -52% són dones i 48% homes-. Pel que fa als càrrecs de presidència, el 47% l'ocupen dones i el 53% homes.

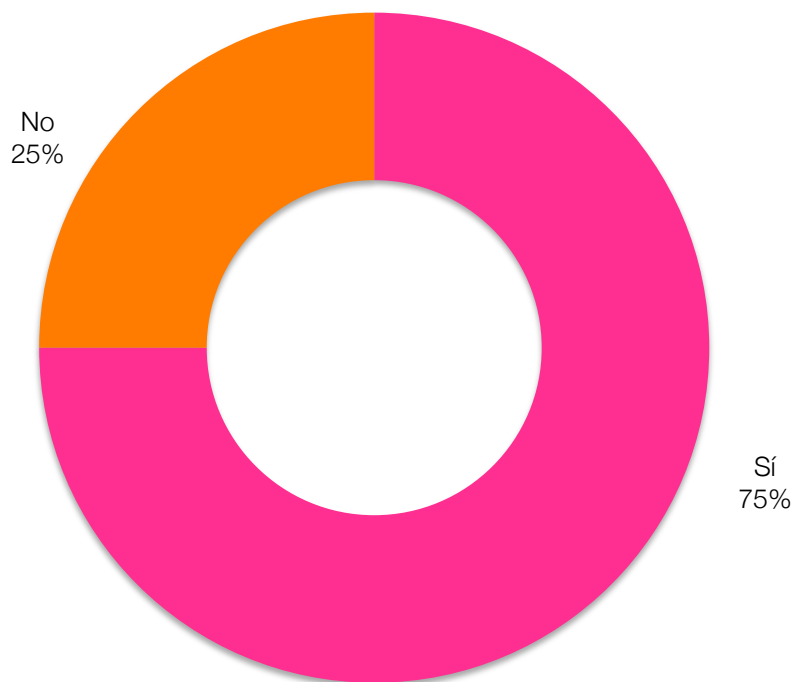
Gràfic 13 Persones assistents a la darrera Assemblea, membres de la Junta Directiva i presidència per sexe

5.3. Persones voluntàries

Al districte de Gràcia, 3 de cada 4 entitats compta amb persones voluntàries. Aquesta xifra és 5 punts superior a la del conjunt de la ciutat que se situa en el 70%.

Gràfic 14 Entitats que compten amb persones voluntàries (no socis/es)

El concepte de voluntariat ha anat evolucionant al llarg del temps i, cada cop més, s'aposta per una visió que sigui inclusiva amb les diferents realitats associatives. De fet, l'actual marc normatiu recull aquesta mirada àmplia del voluntariat que també s'ha fet palès a través de les preguntes obertes del qüestionari.

“Són afiliats o simpatitzants però tots són voluntaris”

Extret de les preguntes obertes

“Els col·laboradors fonamentalment ho són a les festes majors”

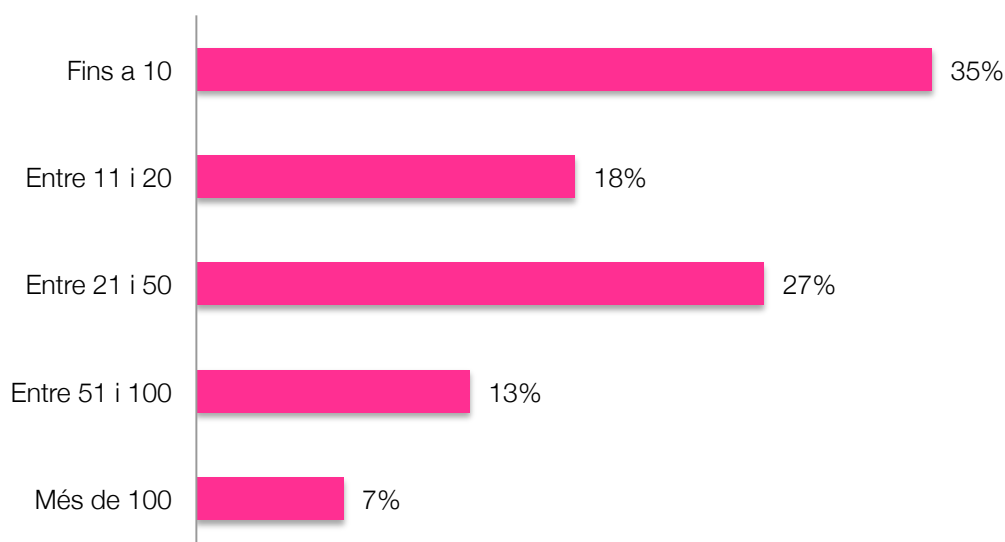
Extret de les preguntes obertes

La nova normativa de 2015, que concep **el voluntariat** des d'una visió àmplia de participació, el defineix com: *Conjunt d'accions i activitats d'interès general motivades per l'altruisme i la voluntat de transformació social que aconsegueixen persones físiques, denominades voluntaris, que participen en projectes en el marc d'una activitat associativa o bé en programes específics de voluntariat d'una entitat sense ànim de lucre* (Llei 25/2015 del Voluntariat i de Foment de l'Associacionisme aprovada pel Parlament de Catalunya el 30 de juliol del 2015).

Entre les entitats que compten amb persones voluntàries, de forma habitual els equips estan formats per entre 1 i 10 persones voluntàries -35% dels casos- o entre 21 i 50 persones -27% dels casos-.

Gràfic 15 Entitats segons el nombre de persones voluntàries no associades

“Les persones que estem compromeses amb aquest projecte tenim un “feeling” comú. Som persones responsables i il·lusionades, amb ganes de compartir i conèixer altres grups”

Extret de les preguntes obertes

5.4. Persones remunerades

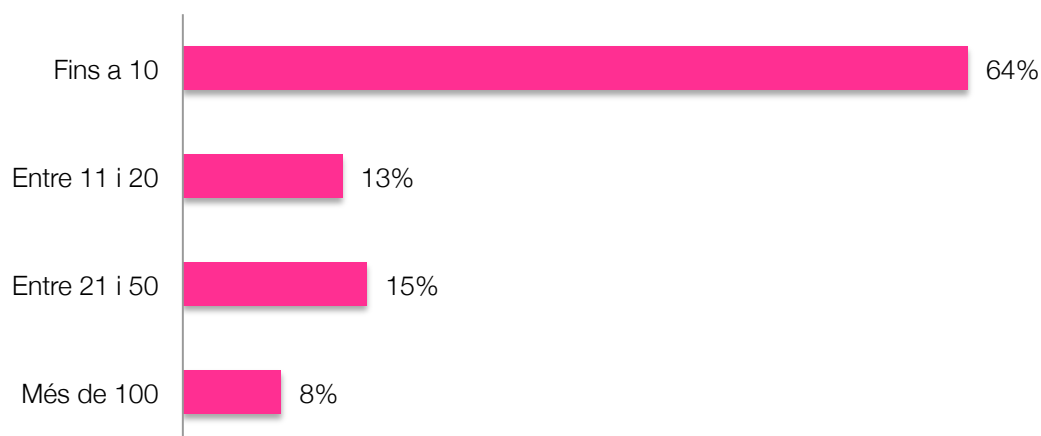
El 53% de les entitats del districte de Gràcia compta amb persones remunerades en els seus equips, sent una xifra 8 punts superior a la del conjunt d'entitats de Barcelona ciutat –situada en el 45%-. La relació habitual que s'estableix en equips remunerats és a través de contractació -97%- mentre que la col·laboració autònoma és minoritària -3%-.

Gràfic 16 Entitats que compten amb persones remunerades

Aquestes dades mostren l'existència de certes estructures dins del teixit associatiu del districte, encara que la gran majoria compti amb equips que no superin les 10 persones treballadores.

Gràfic 17 Entitats segons el nombre de persones remunerades

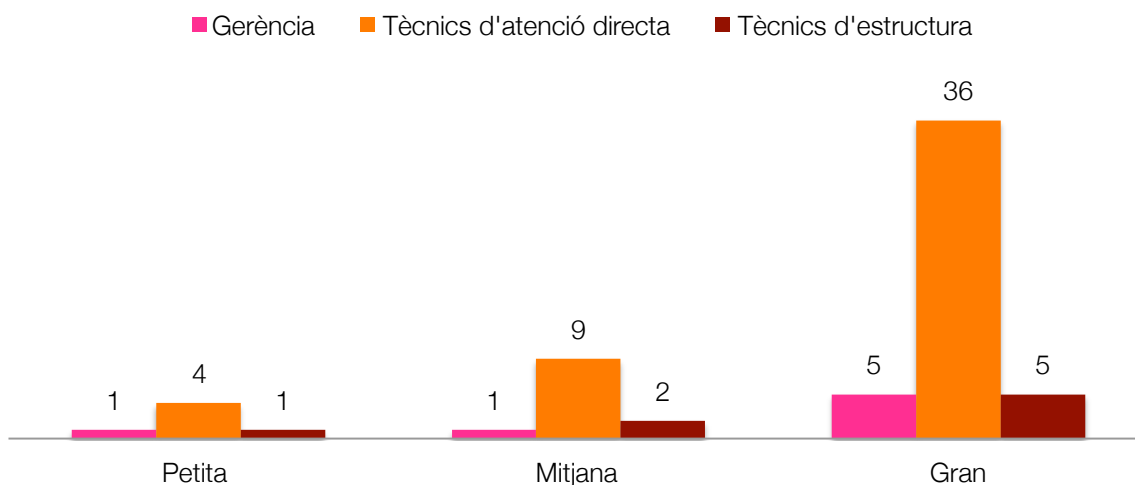

Per tal d'aprofundir en els equips remunerats, el Panoràmic recull indicadors sobre les 3 categories laborals més habituals en el món no lucratiu. Es tracta de l'atenció directa –lligada a les activitats-, la dedicació a estructura –com són les tasques administratives, de comunicació, etc.- i la gerència o direcció.

Atès que hi ha diferències segons el nombre de persones remunerades, s'ha estructurat la informació en tres grups en funció de la grandària de les organitzacions. En les entitats petites, que per terme general estarien formades per 6 persones, 4 es dediquen a l'atenció directa, 1 a l'estructura i 1 a direcció.

En el cas de les entitats mitjanes, formades per 12 persones, 9 s'adrecen a l'atenció directa, 2 a estructura i 1 a direcció. Per últim, en el cas de les entitats de grandària superior, la categoria d'atenció directa és la que augmenta exponencialment, mentre que l'estructura i la direcció augmenten en menor mesura.

Gràfic 18 Nombre de persones remunerades segons el tipus d'activitat que realitzen

5.5. Persones destinatàries

El 62% de les entitats compten amb persones destinatàries de les seves activitats. Es consideren persones destinatàries aquelles a qui s'adreça l'activitat principal però que no són sòcies de l'entitat. Es tracta d'un concepte que pot portar a diverses interpretacions i que caldrà analitzar en futures edicions del Panoràmic per tal de garantir uns resultats consistents. A tall d'exemple, en una activitat realitzada en l'espai públic es pot considerar com a persona destinatària a totes aquelles vianants que durant una estona presencien l'activitat. O pel contrari, fer referència als beneficiaris directes de les activitats.

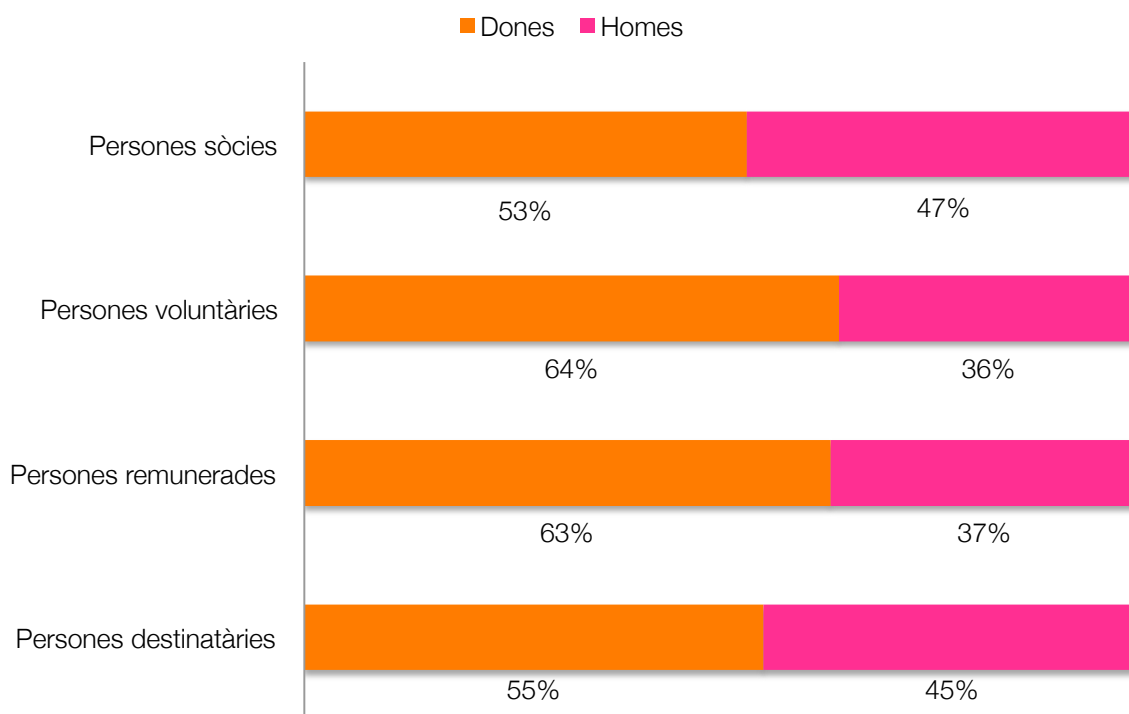
Gràfic 19 Entitats que compten amb persones destinatàries

5.6. Participació de dones i homes

El món lucratiu és, en general, un sector feminitzat pel que fa a les persones remunerades, de fet, en el cas de Gràcia el 63% són dones. En el cas de les persones voluntàries les xifres són pràcticament iguals, on les dones representen el 64% del total. Encara que en menor mesura, també hi ha una major presència de dones associades, 53% del total, i de destinatàries, 55%.¹

Gràfic 21 Persones implicades en les entitats de Gràcia per sexe

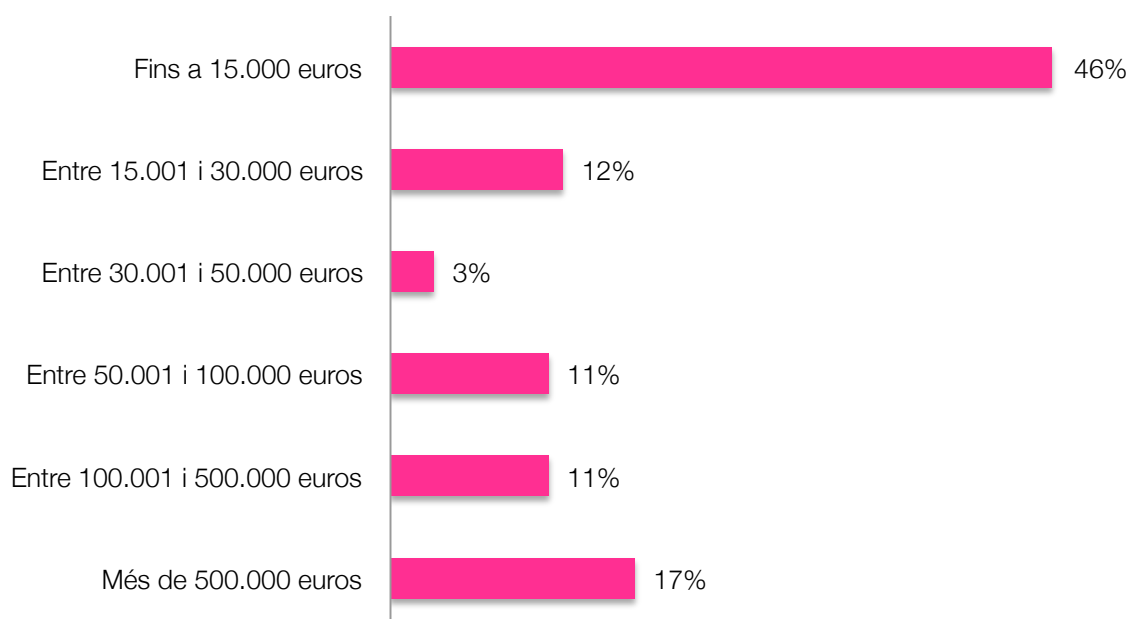
¹ Per a l'anàlisi de dades per sexe s'han eliminat alguns casos *outliers* que s'han determinat a partir de l'interval interquartílic, és a dir, que s'allunyaven molt de la realitat habitual de les entitats. Per exemple, algunes fundacions per a les persones remunerades, ja que tenen més capacitat econòmica per a la contractació.

6. Els recursos econòmics

6.1. Volum d'ingressos i fonts de finançament

En termes generals, les entitats tenen un volum econòmic reduït i acostumen a fer molt amb poc, especialment les organitzacions més petites. De fet, pràcticament 1 de cada 2 entitats del districte va comptar amb uns ingressos iguals o inferiors als 15 mil euros durant el 2014. No obstant això, s'observa que un 28% d'organitzacions van comptar amb uns ingressos que van superar els 100 mil euros.

Gràfic 22 Ingressos reals de les entitats de Gràcia per trams (exercici 2014)

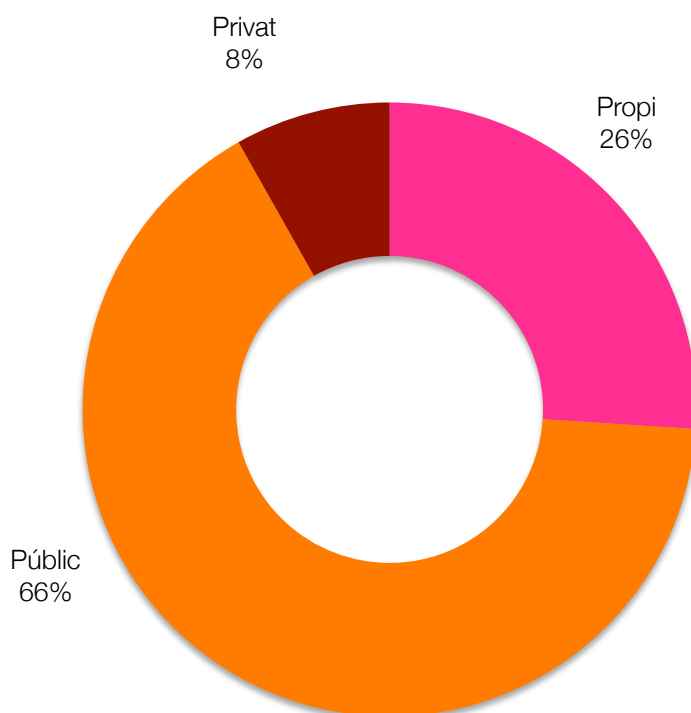
Si s'analitzen les xifres d'ingressos i despeses per la mida de les organitzacions, s'observa que en les entitats petites la diferència entre les despeses i els ingressos es troba al voltant dels mil euros, mentre que en les entitats grans la despesa pot superar en 25 mil euros als ingressos. Aquestes dades posen de manifest el desigual marge de maniobra econòmic de les organitzacions en funció de la seva grandària. Ateses aquestes diferències, les entitats s'han organitzat en tres grups segons el seu volum econòmic en petites, mitjanes i grans (corresponents als quartils).

Taula 1 Ingressos i despeses reals segons grandària de les organitzacions (exercici 2014)

	Ingressos reals	Despeses reals	Saldo
Entitats Petites	2.767,00 €	3.836,75 €	-1.069,75 €
Entitats Mitjanes	18.550,00 €	31.689,50 €	-13.139,50 €
Entitats Grans	183.897,00 €	210.000,00 €	-26.103,00 €

La principal font de finançament de les entitats de base són els recursos públics, ja que aquests representen el 66% dels recursos totals. Els recursos propis suposen el 26% i els privats el 8%.

Gràfic 24 Ingressos de l'any 2014 per fonts de procedència de les entitats de base de Gràcia

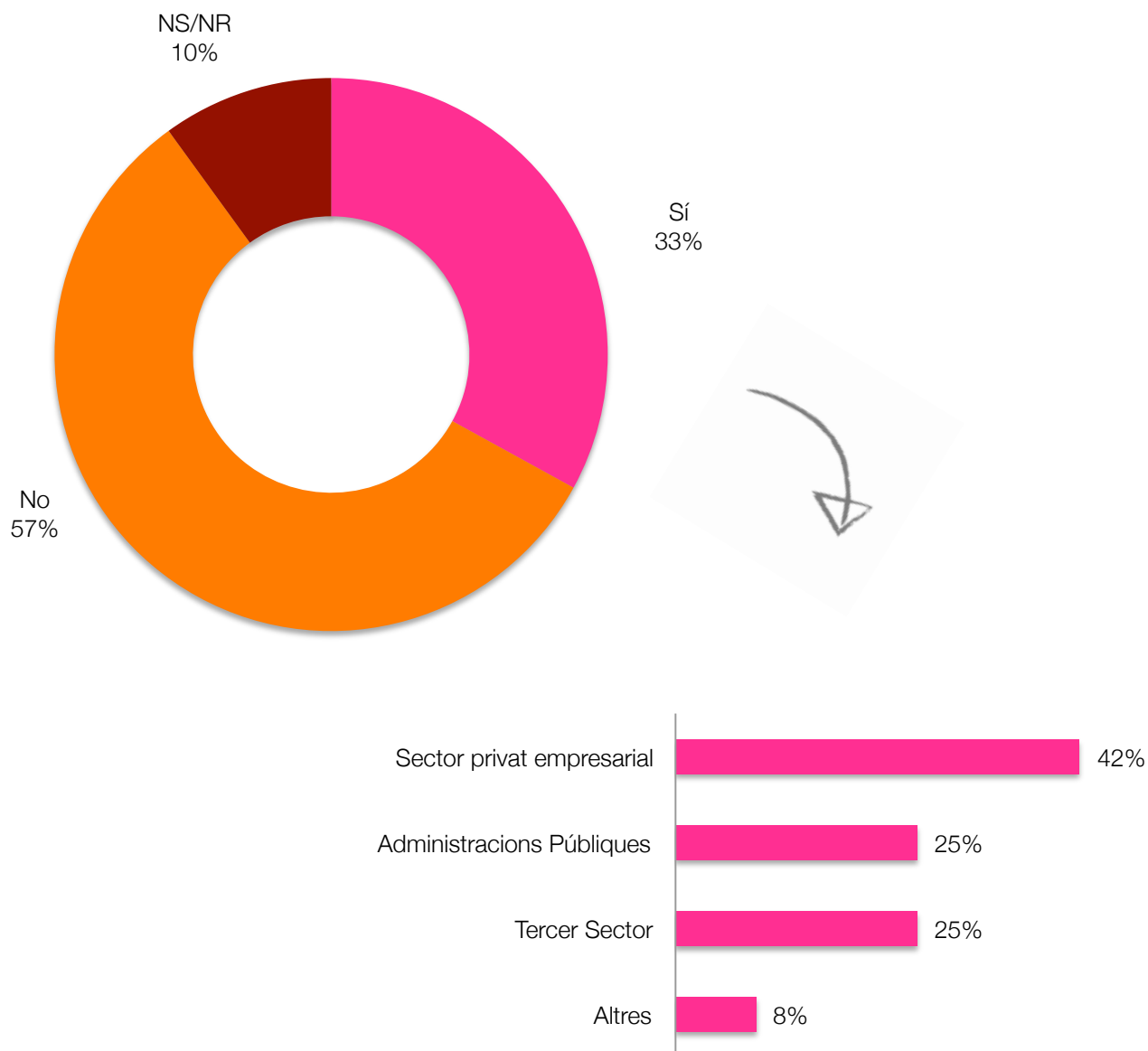
“Entre el 2013 i el 2014 hi ha hagut un canvi important en les fonts de finançament, ja que hem obtingut subvenció pública per activitats, concretament de l'Ajuntament de Barcelona”

Extret de les preguntes obertes

Per altra banda, a Gràcia, el 33% de les organitzacions reben aportacions en espècies com béns i serveis no monetaris, de les quals la majoria provenen del sector privat empresarial -42%-. Seguit de les Administracions Públiques i del Tercer Sector -25% ambdós-.

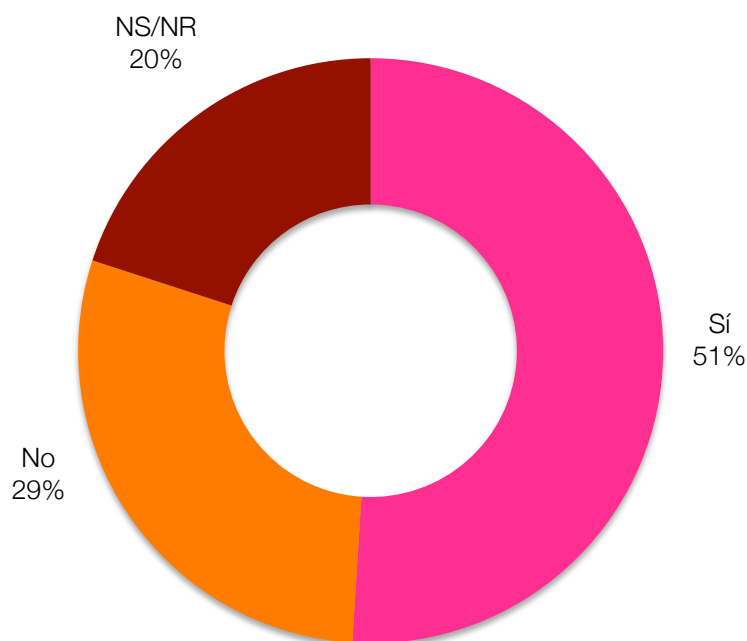
Gràfic 25 Entitats que reben aportacions 'en espècies' i procedència d'aquestes

6.1. Fiscalitat

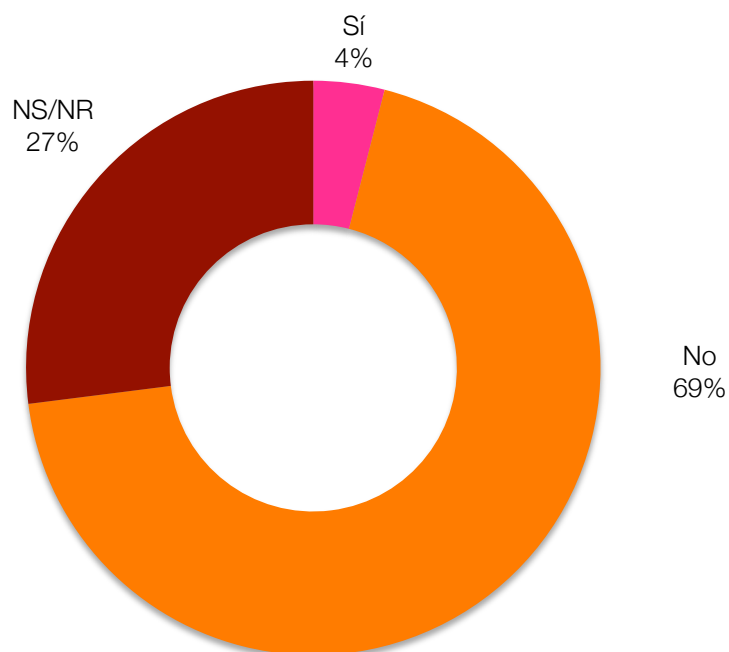
Des de l'any 2013 les organitzacions es troben automàticament exemptes del pagament de l'IVA, sempre que compleixin uns requisits bàsics (com per exemple no tenir afany de lucre i garantir la gratuïtat dels càrrecs de la junta directiva). El 51% de les entitats de Gràcia afirma haver-se acollit a l'exempció del pagament de l'IVA, mentre que el 29% no hi compta. El 20% de persones que han respost el qüestionari en nom de la seva entitat desconeix aquesta qüestió.

Gràfic 26 Organitzacions amb exempció d'IVA

Donats els possibles efectes desfavorables que pot provocar l'exempció de l'IVA, s'ha preguntat a les organitzacions si la seva situació actual (sigui d'exempció o no) és la desitjada o, al contrari, es vol canviar en el futur. Els resultats mostren que la majoria d'entitats prefereix mantenir la seva situació respecte a aquest impost -69%- i un alt percentatge no coneix aquesta qüestió -27%-.

Gràfic 27 La vostra entitat s'està plantejant canviar la seva situació respecte l'exempció de l'IVA?

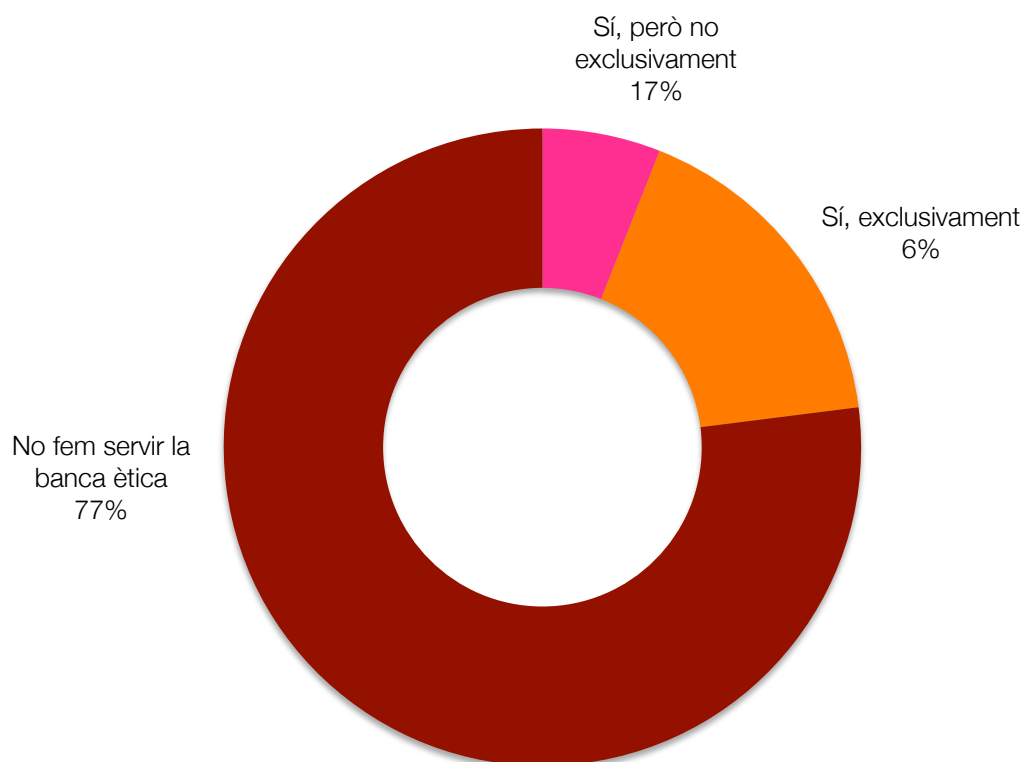
6.2. Banca ètica

La banca ètica està formada per un conjunt d'entitats financeres que prioritzen principis com la solidaritat, la cooperació i la sostenibilitat per sobre de la rendibilitat. En els darrers anys s'ha estès el seu ús en el conjunt de la societat. El Panoràmic recull una pregunta respecte al seu ús i pel que fa a les organitzacions de Gràcia, el 23% la fan servir en la gestió dels recursos de l'organització, el 6% en exclusivitat i el 17% combinant-la amb altres tipus d'entitats bancàries. En comparació amb el conjunt d'associacions de Barcelona, la xifra en Gràcia és 4 punts més elevada, ja que en el cas de les dades de conjunt de la ciutat és del 19%.

“El responsable del compte corrent de l'entitat no la fa servir per la seva funcionalitat”

Extret de les preguntes obertes

Gràfic 28 Ús de la banca ètica per a la gestió dels recursos econòmics de l'associació

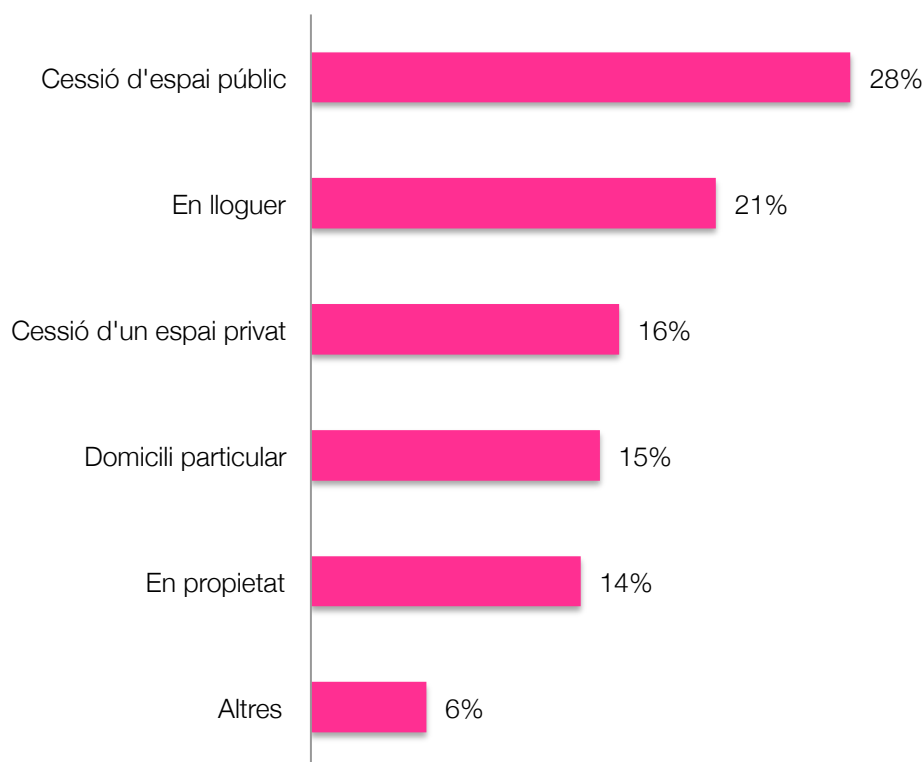

7. Espais i equipaments

Els espais i equipaments són un dels recursos fonamentals de la vida associativa donat que, en molts casos, són necessaris per al desenvolupament d'activitats. Són també espais de visibilitat i de relació.

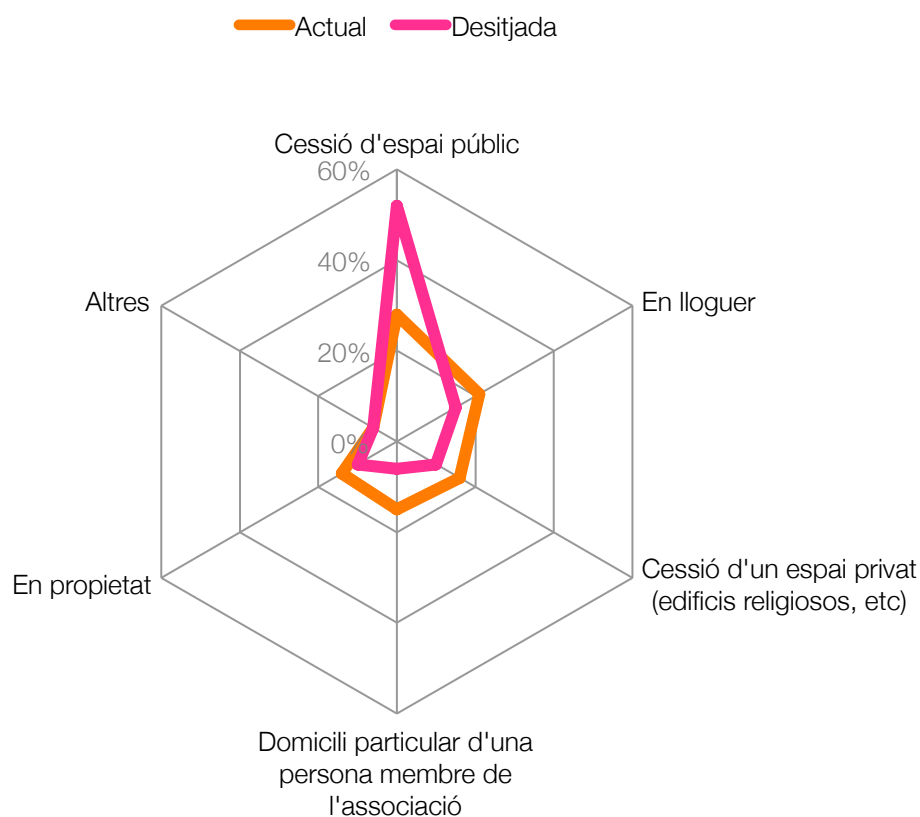
Una part important de les entitats de Gràcia tenen la seu actual en un local en lloguer -21%- , en segon lloc, les entitats tenen la seu en un espai d'un equipament cedit, sigui públic -17%- o privat -16%-. I a continuació hi ha un 15% de les entitats que tenen la seu en un domicili particular d'una persona membre de l'associació, opció més freqüent fins i tot que la propietat -14%-. No obstant això, si s'agrupen totes les categories que fan referència a espais públics (local propietat de l'administració, espai en un equipament públic o gestió d'equipament), la xifra suma el 28% de les entitats, sent la primera opció després del lloguer.

Gràfic 29 Situació de la seu actual

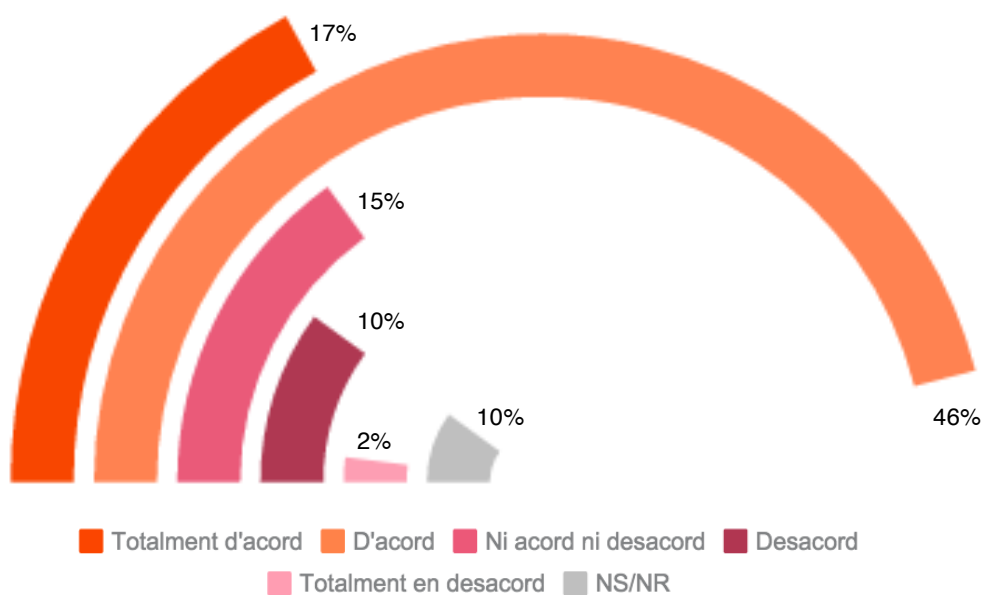
En preguntar a les entitats per l'opció desitjada, s'observa que els resultats dibuixen una tendència semblant a la situació actual encara que s'accentua l'opció de cessió dins d'un equipament públic.

Gràfic 30 Comparació entre la situació actual i la desitjada de les seues

En termes generals, les entitats del districte estan satisfetes amb els espais, equipaments i/o instal·lacions que utilitzen o dels quals disposen; el 63% es mostra satisfet, el 15% no es posiciona i el 12% afirma estar insatisfet (el 10% no sap o no contesta).

Gràfic 30 Grau d'acord amb l'afirmació: "La nostra organització està satisfeta amb els espais / equipaments / instal·lacions que utilitza o dels quals disposa"

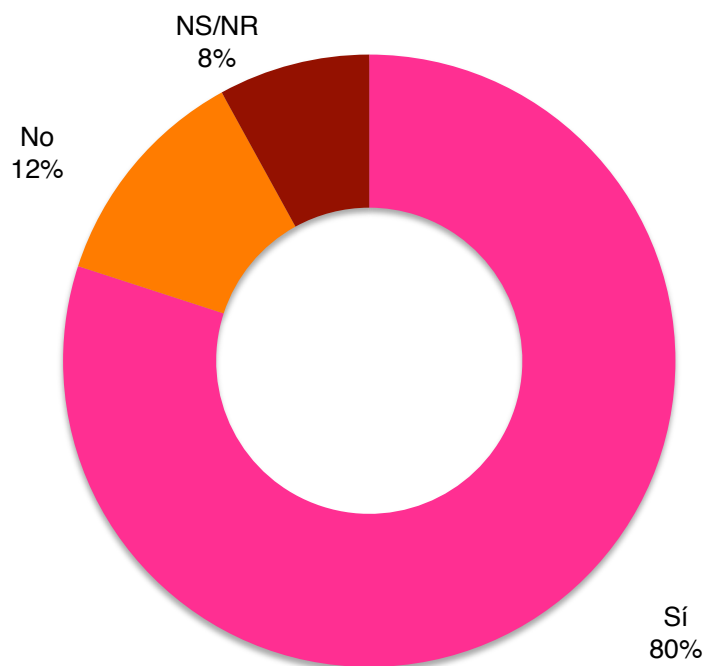
"És complicada la cessió d'espais a entitats sense ànim de lucre, que haurien de tenir moltes més facilitats per accedir tant a equipaments i espais públics com al mateix ús del carrer"

Extret de les preguntes obertes

A les entitats amb seu a Barcelona se'ls ha preguntat pel coneixement de Torre Jussana – el Centre de Serveis a les Associacions. El 80% de les entitats de Gràcia afirma que el coneix i considera que els serveis més útils que ofereix el centre són la informació general i les publicacions.

Gràfic 32 Coneixeu Torre Jussana?

Al districte de Gràcia s'ubica l'Espai Jove La Fontana, gestionat pel Consell de Joventut de Barcelona i on es troba el CRAJ. Es tracta d'un equipament juvenil que s'ubica en un barri on les entitats joves són especialment present.

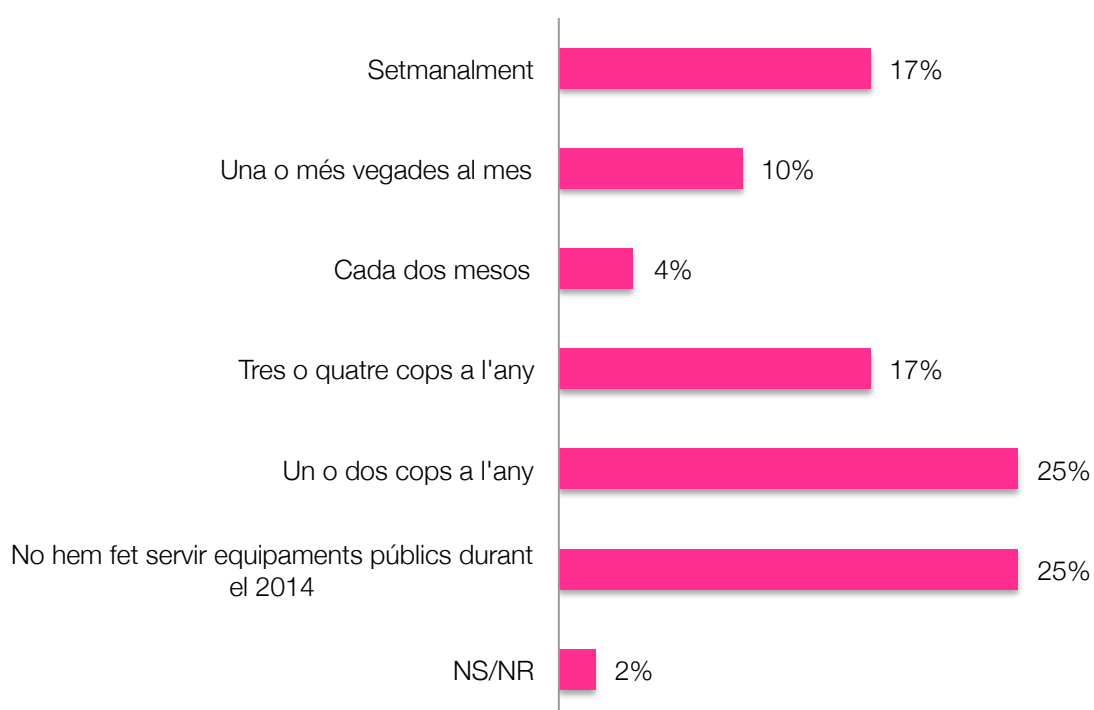
EL CRAJ (Centre de Recursos per a les Associacions Juvenils de Barcelona)

El CRAJ és un espai destinat a oferir serveis al moviment associatiu juvenil que s'estructura 4 eixos:

- Informar sobre associacions i grups de joves de la ciutat, les seves activitats i projectes
- Assessorar sobre subvencions; temes legals, fiscals i comptables, etc.
- Donar suport en la realització d'activitats mitjançant la cessió d'ús de recursos materials i espais, així com en la difusió d'activitat, projectes, etc.
- Promoure la participació de la gent jove al teixit associatiu de la ciutat.

Més enllà dels espais dels quals disposen les entitats, aquestes fan ús dels espais públics oberts de la ciutat amb certa freqüència: el 17% setmanalment, un 10% una o dues vegades al mes, i un 21% entre cada dos i quatre mesos l'any. L'ús habitual es concentra en el 25% de les entitats, que un o dos cops l'any utilitzen algun espai. Per contra, hi ha un 25% que no ha utilitzat cap espai públic obert durant l'any 2014.

Gràfic 31 Freqüència d'ús dels espais públics oberts

8. Reptes de futur

L'últim apartat de l'informe fa referència als reptes de futur que les entitats consideren més importants. Per recollir la informació s'han sintetitzat aquells reptes expressats per les associacions en l'edició del Panoràmic 2014. En el qüestionari d'enguany s'ha demanat que s'ordenin per grau de prioritats i s'han afegit, a més, alguns temes d'actualitat, com són la creació d'una agència de comunicació i un nou model de fiscalitat.

Pel que fa als temes que més interessin a les organitzacions en l'àmbit individual s'ha preguntat per les prioritats que tenen diàriament. Les principals prioritats en el dia a dia sovint són comunes i es poden sintetitzar en una desena, vuit de les quals es van identificar en l'edició anterior del Panoràmic. Enguany s'ha demanat a les associacions que les ordenin en funció de la prioritats.

Com es pot observar en la següent infografia, els principals temes que preocupen les entitats en el seu dia a dia són: diversificar les fonts de finançament, millorar la comunicació i la difusió i ampliació de la base social. Per al conjunt de les associacions de Barcelona, diversificar les fonts de finançament és la prioritats posicionada en cinquè lloc. En el cas de Gràcia, les dades econòmiques han mostrat una clara dependència de l'administració pública quant a finançament i possiblement per això, diversificar les fonts se situa com a primera prioritats.

“Hem demanat [...] negociació amb algun banc de manera que quan ingressem els rebuts dels socis no ens cobrin les altes comissions que ens apliquen”

Extret de les preguntes obertes

Esquema 2 Prioritats de les organitzacions en el seu dia a dia

- 1 Diversificar les fonts de finançament
- 2 Millorar la comunicació i la difusió
- 3 Ampliació de la base social
- 4 Millora de la gestió interna de l'entitat
- 5 Assoliment dels objectius missionals
- 6 Millora de la relacions amb les administracions
- 7 Disposar de locals i espais
- 8 Relleus en el òrgans de govern

Respecte als reptes prioritaris en l'àmbit de sector, les organitzacions de Gràcia han detectat els següents: la consolidació del finançament, l'ampliació de la base social, un model propi de fiscalitat i el reconeixement social i de les Administracions Públiques. Cal destacar que aquests reptes fan referència al conjunt del món no lucratiu i no en el cas individual de cada entitat, però en el cas de Gràcia destaca el primer repte "consolidar el finançament" diferent del conjunt de la ciutat –ampliar la base social-.

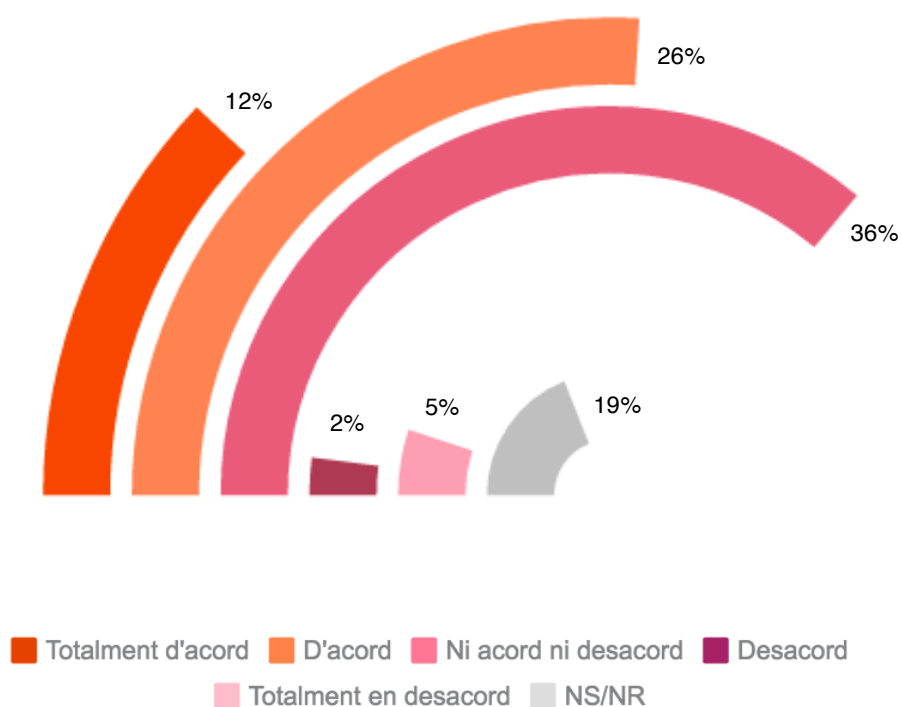
Esquema 3 Reptes per al conjunt del món no lucratiu

- 1 Consolidar el finançament
- 2 Base social
- 3 Model propi de fiscalitat
- 4 Reconeixement social i de les administracions
- 5 Treball en xarxa
- 6 Agència de comunicació
- 7 Extensió del codi ètic a l'àmbit català
- 8 Agència de mecenatge
- 9 Millora del treball d'incidència política
- 10 Modificació del reglament d'espectacles públics

Per altra banda, en aquesta edició del Panoràmic s'han fet una sèrie de preguntes d'opinió en les quals es demanava el grau d'acord amb diferents afirmacions. Concretament s'ha preguntat sobre la nova Llei de transparència catalana que estipula una sèrie d'obligacions en relació a la publicació de dades econòmiques de les administracions públiques i que també afecta les organitzacions. La transparència i la rendició de comptes formen part dels mateixos valors del món no lucratiu i, per tant, el marc legal està en sintonia amb el tarannà del sector.

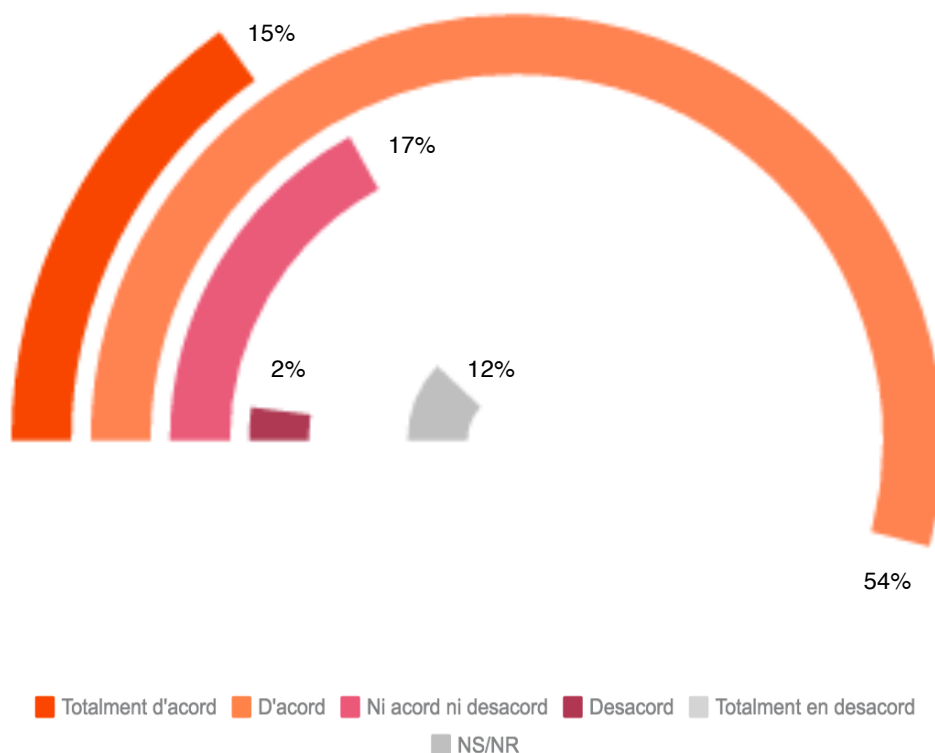
Concretament s'ha preguntat si aquesta Llei està contribuint a la millora de la transparència en les organitzacions de Gràcia. El 38% considera que ha contribuït positivament, un 36% no es posiciona i un 7% creu que no és una aportació positiva.

Gràfic 34 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La llei de transparència que va entrar en vigor el passat mes de desembre de 2014 està contribuint a millorar la rendició de comptes i la transparència de la nostra associació."

D'altra banda, també s'ha preguntat per la valoració que fan les entitats de la seva participació en espais de trobada i participació municipal i les entitats han contestat de manera satisfactòria. La majoria el 69%, valoren positivament aquesta participació mentre un reduït 2% no hi està satisfet. El 17% no es posiciona o no contesta la pregunta. Com s'observa en el gràfic, cap entitat ha marcat l'opció 'Totalment en desacord'.

Gràfic 35 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La nostra entitat valora positivament la seva participació en espais de trobada i participació municipal."

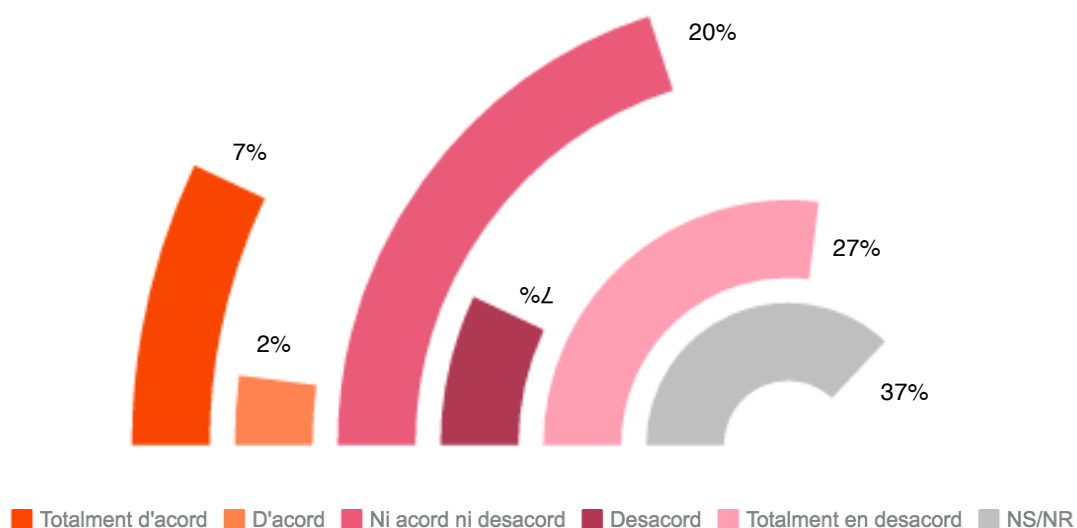

En l'edició 2015 del Panoràmic també s'ha preguntat si les entitats han realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015. Els resultats indiquen que, malgrat la bona valoració dels espais de participació ciutadana municipals, la incidència política per influir en la presa de decisions en benefici del bé comú no té un paper tan important en el conjunt d'accions realitzades per les entitats de Gràcia. Així, el 34% assegura no haver fet cap acció d'incidència política amb motiu de les darreres eleccions

municipals, el 27% no es posiciona i el 37% no sap o no contesta. Aquesta tendència també es dona en l'àmbit de Barcelona ciutat, inclús en major freqüència, on el 45% afirma no haver fet cap acció i el 37% no es posiciona.

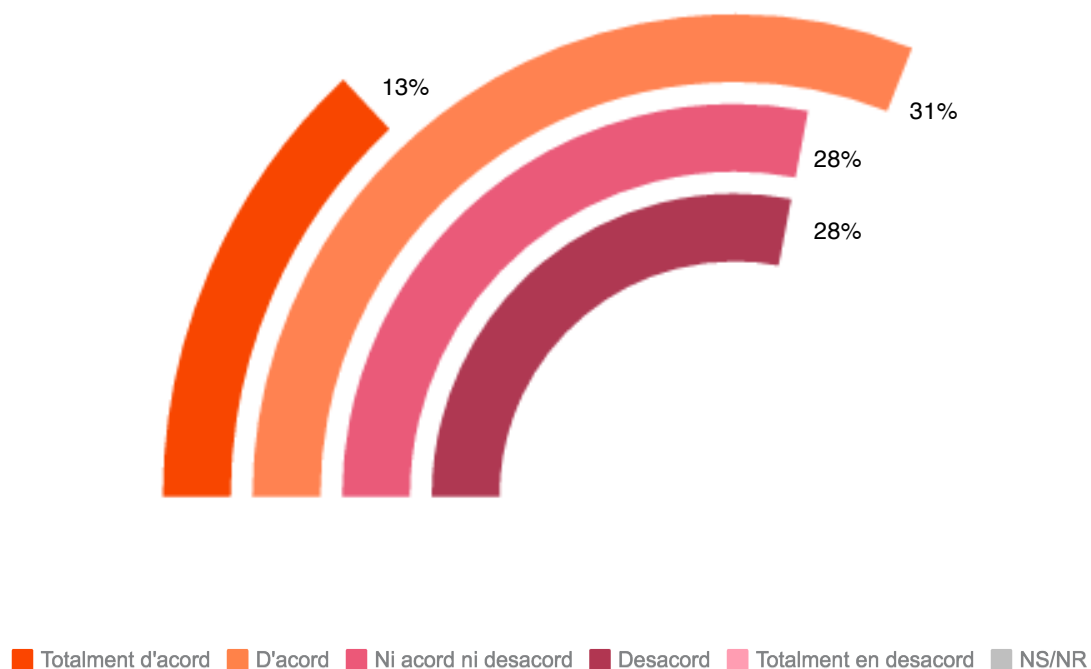
Gràfic 36 Grau d'acord amb la següent afirmació: "La nostra entitat ha realitzat accions d'incidència política en el marc del procés d'eleccions municipals de maig de 2015."

Un últim aspecte a destacar fa referència a la valoració de les associacions respecte al Pla de Suport a les Associacions (2015-2017). Aquest pla s'orienta sobre quatre objectius, alguns d'ells relacionats amb els reptes indicats anteriorment: ampliar el coneixement sobre el teixit associatiu, treballar en la gestió dels equipaments i l'ús de l'espai públic, millorar la comunicació i la participació en els òrgans municipals, i potenciar l'eficiència en el finançament i la transparència.

El 44% de les entitats de Gràcia considera que aquest pla ajudarà a encarar els reptes de futur amb més fermesa mentre el 28% no es posiciona ni a favor ni en contra (NS/NR). Un altre 28% no està ni d'acord ni en desacord amb aquesta afirmació.

Gràfic 37 Grau d'acord amb la següent afirmació: "El pla de suport desenvolupat per l'Ajuntament de Barcelona ajudarà a encarar els reptes de futur amb més fermesa."

9. Annexos

9.1. Fitxa tècnica

Tipus d'estudi

Quantitatiu

Àmbit

Districte de Gràcia de la ciutat de Barcelona

Univers

Organitzacions sense afany de lucre i d'iniciativa privada. També entitats i col·lectius sense forma jurídica

Dimensió de la mostra

126

Nivell d'error

Per un nivell de confiança del 95,5% i en situació de màxima indeterminació ($p=q=0,5$) l'error màxim és del $\pm 7,5\%$

Calendari de treball de camp

De setembre a desembre de 2015

Recollida d'informació

Aplicació professional per a la recollida de respostes a través de qüestionari online amb preguntes tancades, obertes i semiobertes. També qüestionari en plantilla de documents i qüestionari breu

Tractament de les dades

Depuració de dades, càlcul i recodificació de variables

Anàlisi

Estadística descriptiva -amb remostreig per bootstrap-, estadística no paramètrica i tècniques de mostreig

Dades de referència

L'any de referència és 2014 donat que és el darrer any tancat en el moment d'iniciar el treball de camp a excepció de la pregunta d'opinió en relació amb la incidència política.

9.2. Entitats impulsores

Coordinació

El **Consell d'Associacions de Barcelona (CAB)** és la plataforma d'associacions de la ciutat. La seva missió és treballar per al desenvolupament de l'associacionisme i dels seus valors a Barcelona, tot construint un espai de participació, vertebració –territorial i sectorial- i d'interlocució d'organitzacions interessades en l'associacionisme. El CAB ha estat l'impulsor dels dos congressos d'associacionisme celebrats a la ciutat.

Impulsat conjuntament amb:

L'**Observatori del Tercer Sector (OTS)** és un centre de recerca especialitzat en el tercer sector, independent i sense ànim de lucre, que té per objectiu aprofundir i incrementar el coneixement d'aquest sector i treballar per a la millora del funcionament de les organitzacions no lucratives. L'OTS ha realitzat estudis de referència que han contribuït a la millora del tercer sector i a donar visibilitat social.

La **Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia** és una entitat sense afany de lucre que treballa en els àmbits de la joventut, l'educació, la participació democràtica, la ciutadania i les polítiques públiques en general. Genera coneixement des de la investigació social aplicada, aportant propostes estratègiques i assessoraments a les administracions públiques i a les entitats.

La Fundació Pere Tarrés, amb més de 50 anys d'existència, és una organització no lucrativa d'acció social i educativa, dedicada a la promoció de l'educació en el temps lliure, el voluntariat, la millora de la intervenció social i l'enfortiment del teixit associatiu. Amb el temps la seva acció s'ha ampliat a altres àmbits de l'acció social com ara la formació, la recerca i la gestió.

L'Obra Social "la Caixa" té per missió contribuir al progrés de les persones i la societat amb especial incidència en els col·lectius més vulnerables, ja sigui a través de programes propis, aliances estratègiques o col·laboracions, mitjançant actuacions eficients, innovadores, avaluables i susceptibles de ser transferides a altres entitats.

9.1. Fonts consultades

Corts, S.; Montaña, O.; Torra, R. (2012). *"2n Congrés d'Associacions de Barcelona. Memòria 2010-2011"*. Barcelona: Consell d'Associacions de Barcelona.

Fernández, M.; Vidal, P. (2015). *"Panoràmic de les Associacions de Barcelona 2014. Fotografia d'un compromís amb la ciutat"*. Dossier Barcelona Associacions. 2a època – núm1. Barcelona: Torre Jussana

Llei 25/2015 del 30 de juliol, del voluntariat i del foment de l'associacionisme. DOGC 6930 del 7/8/2015. Recuperat de:
<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6930/1438814.pdf>

Murray, R.; Larry, J. (2005). *"Estadística"*. 3a edició. Mèxic DF: Mc Grau-Hill / Schaum

Obrador del Tercer Sector Ambiental de Catalunya (2015). *"Baròmetre del Tercer Sector Ambiental de Catalunya"*. Recuperat de:
http://www.entitatsambientals.cat/media/repository/2306151014_informebaroime tre2015tsacat.pdf

Torregrossa, M.D. (2013). *"Régimen fiscal de las entidades no lucrativas"*. Recuperat de:
http://www.ens.cat/sites/default/files/regimen_fiscal_de_las_entidades_no_lucrativas.pdf

Trullén, J. (dir). *"Enquesta 2011 Condicions de Vida i Hàbits de la Població Catalana. Resultats Sintètics Barcelona: ciutat, àrea metropolitana, regió metropolitana i província"*. Barcelona: IERMB, Àrea Metropolitana de Barcelona i Diputació de Barcelona

Vidal, P.; Fernández, M. (2013). *"Anuari 2013 del Tercer Sector Social de Catalunya. Document de síntesi"*. Barcelona: Taula d'entitats del Tercer Sector Social i Observatori del Tercer Sector

Agraïments

Gràcies a totes les entitats participants per fer possible aquesta recerca i col·laborar així en l'enfortiment del món no lucratiu. Gràcies també a les federacions implicades en el Panoràmic per donar empenta a la recollida de respostes i per les aportacions en el disseny del qüestionari.

El projecte no hauria estat possible sense el treball dedicat de tot l'equip així com del suport de les institucions i administracions públiques.

Gràcies a tots i totes!

